

გლობალური მოქალაქის უნარები

(ნაწილი პირველი)

მოამზადა ნინო გვარამაძემ

წინამდებარე რესურსი ეხება უნარებს, რომლებიც უნდა განუვითარდეთ მოქალაქეებს მოზარდობის ასაკში. მათი განვითარება გამოიწვევს მოსწავლეებში ტრანსფორმაციას, რომელსაც მიზნად ისახავს განათლება გლობალური მოქალაქეობისთვის. ეს არის:

- პერსპექტივების მიღება
- კრიტიკული მედიაწიგნიერება
- ემპათია
- გლობალური თანამშრომლობა

თითოეული ამ უნარის განვითარებას ხანგრძლივი და თანმიმდევრული მუშაობა სჭირდება იმისათვის, რომ ის ქცევაში გადაიზარდოს. ქვემოთ მოყვანილია აქტივობებისა და ქეისების ნიმუშები, რომელთა გამოყენება ხელს შეუწყობს მასწავლებელს გლობალური მოქალაქის უნარების განვითარებაში.

პერსპექტივების მიღების უნარი გულისხმობს სინამდვილის დანახვას სხვისი გადმოსახედიდან და სხვისი პოზიციიდან საკუთარი შესაძლებელი ქცევის წარმოდგენას. სცენარები აქტივობისთვის "სხვისი ფეხსაცმლით სიარული" მოსწავლეებს აიძულებს იფიქრონ, როგორ იმოქმედებდნენ სხვა კულტურის, ეკონომიკური სტატუსის ან რეგიონის წარმომადგენლები.

შესთავაზეთ მოსწავლეებს საერთო საკლასო დისკუსია შემდეგი ორი სიტუაციის ირგვლივ:

სიტუაცია [1]

თქვენ ხართ ალმა, 45 წლის ორი შვილის დედა, რომელიც ცხოვრობს წყნარი ოკეანის კუნძულოვან სახელმწიფოში (მაგ.: ტუვალუ). ბოლო 10 წლის განმავლობაში ზღვის დონე საგრძნობლად აიწია და თქვენი მიწის დიდი ნაწილი პერიოდულად იტბორება. თქვენი ოჯახის ტრადიციული საარსებო წყარო (თევზაობა, მცირე მეურნეობა) საფრთხეშია. თქვენ მიიღეთ მძიმე გადაწყვეტილება - დატოვოთ სამშობლო და ეძებოთ თავშესაფარი დიდ, განვითარებულ ქვეყანაში (მაგ.: ავსტრალია ან ახალი ზელანდია) – ქვეყანაში, რომელმაც ისტორიულად დიდი წვლილი შეიტანა კლიმატის ცვლილებაში.

კითხვები/დავალებები ალმას როლში მყოფი მოსწავლეებისთვის:

1. გრძნობები და დანაკარგი: რისი დატოვებაა სამშობლოში ყველაზე რთული? (კულტურა, ენა, ოჯახის საფლავები, საყვარელი ადგილი)? როგორ აღწერთ თქვენს გრძნობებს?
2. არჩევანის დილემა: როგორ მიიღეთ ეს გადაწყვეტილება? თქვენი გადაწყვეტილება ემყარება ეკონომიკურ მიზეზებს თუ გადარჩენის აუცილებლობას?
3. პერსპექტივა მასპინძელ ქვეყანაში: ჩამოსვლის შემდეგ გრძნობთ თუ არა, რომ მასპინძელ ქვეყანას (რომელიც კლიმატის ცვლილებაზე პასუხისმგებელი) აქვს თქვენი

მიღების ეთიკური ვალდებულება? რას ეტყოდით იმ მოქალაქეებს, რომლებიც ფიქრობენ, რომ თქვენი ჩამოსვლა "მათ სამუშაო ადგილებს" საფრთხეს უქმნის?

4. გლობალური მოწოდება: რის შეცვლას მოითხოვდით მსოფლიოს ლიდერებისგან თქვენი და მსგავსი თემების დასაცავად?

ამ სიტუაციის განხილვისას მოსწავლეები იაზრებენ კლიმატის ცვლილების გავლენას ადამიანის სიცოცხლესა და არჩევანზე, თუ როგორ ცვლის კლიმატური მიგრაცია ადამიანის ცხოვრებას.

სიტუაცია [2]:

თქვენ ხართ ჯავედი, 18 წლის ბიჭი, რომელიც მუშაობს ტანსაცმლის ფაბრიკაში ბანგლადეშში. ფაბრიკა აწარმოებს მაისურებს მსოფლიოში ცნობილი, იაფი "სწრაფი მოდის" ბრენდისთვის, რომელიც იყიდება ევროპასა და ამერიკაში. თქვენი სამუშაო დრო დღეში 12 საათია, კვირაში 6 დღე, სახიფათო პირობებში (ცუდი ვენტილაცია, გადატვირთული შენობა). თქვენი ხელფასი ძლივს ფარავს თქვენი და თქვენი უმცროსი და-ძმის საკვების ხარჯებს. ამასთან ერთად, იცით, რომ მაისურს, რომელსაც თქვენ ამზადებთ 1 დოლარად, მომხმარებელი 20 დოლარად ყიდულობს.

კითხვები/დავალებები ჯავედის როლში მყოფი მოსწავლეებისთვის:

1. პრიორიტეტები და რისკი: რატომ აგრძელებთ ამ სახიფათო სამუშაოს ასეთი დაბალი ანაზღაურებით? რა იწვევს ყველაზე დიდი შიშს სამუშაო ადგილზე?
2. მიმართვა მომხმარებლისადმი: როგორ მიმართავდით ახალგაზრდა ადამიანს დასავლურ ქვეყანაში, რომელიც ყიდულობს ამ მაისურებს მხოლოდ იმიტომ, რომ "იაფია" და ხშირად იცვლის მათ?
3. ფაბრიკის მფლობელები და ბრენდები: თქვენი აზრით, ვისი პასუხისმგებლობაა უფრო მეტი ამ უსამართლო სისტემაში – ადგილობრივი ფაბრიკის მფლობელის, რომელიც ცდილობს მოგების მიღებას თუ გლობალური ბრენდის, რომელიც ითხოვს დაბალ ფასს?
4. სამოქმედო გეგმა: რა კონკრეტული ცვლილება უნდა განხორციელდეს ფაბრიკაში (და მის ფარგლებს გარეთ) თქვენი და თქვენი თანამშრომლების ცხოვრების გასაუმჯობესებლად?

ინსტრუქცია მასწავლებელს ამ აქტივობების ჩასატარებლად:

მომზადება: მასწავლებელმა მოკლედ უნდა მიაწოდოს მოსწავლეებს ფაქტობრივი ინფორმაცია თემის შესახებ (კლიმატური მიგრაციის სტატისტიკა ან სწრაფი მოდის მიწოდების ჯაჭვი).

განხორციელება: მოსწავლეები შეიძლება დაიყონ ორ ჯგუფად, რათა იმუშაონ ერთ საკითხზე და უპასუხონ კითხვებს, შემდეგ კი გაუზიარონ პასუხები კლასს.

რეფლექსია (მნიშვნელოვანია): მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები გაუზიარებენ კლასს პასუხებს, მასწავლებელი სვამს კითხვებს:

- რა იყო ყველაზე მოულოდნელი ამ პერსპექტივაში?

- როგორ შეიცვალა თქვენი დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?
- როგორ შეიძლება თქვენმა, როგორც მოქალაქეების, ქმედებებმა გავლენა მოახდინოს ალმასა და ჯავედის ცხოვრებაზე?

აქტივობაში **მედიაწიგნიერების** გაკვეთილისთვის ყურადღება გამახვილებულია დეზინფორმაციის მექანიზმზე:

თემა: ტექნოლოგიების შიში, გლობალური ეპიდემია და ცრუ მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები.

საკითხი ეხება 5G და COVID-19-ის გავრცელების კავშირს.

მასწავლებელი ეუბნება მოსწავლეებს, რომ 2020 წლის დასაწყისში, COVID-19 პანდემიის დაწყებისას, სოციალურ ქსელებში ფართოდ გავრცელდა თეორია, რომ 5G მობილური ქსელის ინფრასტრუქტურის გაშვება იყო პანდემიის გამომწვევი მიზეზი ან ხელს უწყობდა ვირუსის გავრცელებას. ის სთავაზობს მოსწავლეებს რამდენიმე სათაურს სოციალური ქსელებიდან:

„შოკისმომგვრელი კავშირი: როგორ აქტიურებს 5G ანტენების გამოსხივება ვირუსს ჩვენს ორგანიზმში.“ (სენსაციური/შეთქმულების თეორიის სტილში).

„სასიკვდილო სიხშირე: რატომ ემთხვევა 5G-ს დანერგვის რუკა COVID-19-ის აფეთქების კერებს — რას გვიმაღავენ მეცნიერები?“ (ფსევდო-მეცნიერულ სტილში).

„გაიგეთ სიმართლე, სანამ გვიან არაა: 5G ტექნოლოგია იმუნიტეტს ანადგურებს და ვირუსს გზას უხსნის.“ (შიშის გამომწვევ/გამაფრთხილებელ სტილში).

მასწავლებელი ხსნის: ავტორები ამტკიცებდნენ, რომ 5G ან ასუსტებს ადამიანის იმუნურ სისტემას (რაც მათ ვირუსის მიმართ მოწყვლადს ხდის), ან თავად 5G ანტენები "გამოსცემს" ვირუსს.

მასწავლებელი სვამს კითხვებს:

- რა კითხვა უნდა გაუჩნდეს კრიტიკულად მოაზროვნე ადამიანს პირველ რიგში? (ვინ იყო ინფორმაციის წყარო?)
- რა ემოციებს იწვევს სათაურები (შიშს, სენსაციას, პანიკას, აგრესიას და ა.შ.)?

შემდეგ განაგრძობს: ეს ცრუ ინფორმაცია ვირუსულად გავრცელდა მსოფლიოს მასშტაბით, ძირითადად Facebook-ზე, YouTube-სა და WhatsApp-ზე. ხშირად გამოყენებული იყო ემოციური ენა და ავტორიტეტის ილუზია (თითქოსდა ექიმები ან მეცნიერები ამბობდნენ ამას).

მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, მოიძიონ პასუხი ორ კითხვაზე:

- შეუძლია თუ არა რადიოტალღას (5G) ვირუსის გადატანა/გამოცემა?

- რას ამბობენ ამაზე მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაცია (WHO) ან წამყვანი მეცნიერები? ამასთან ერთად, მოიძიონ სამეცნიერო სტატიები ამ საკითხთან დაკავშირებით (მაგ.: *COVID-19 and the 5G Conspiracy Theory: Social Network Analysis of Twitter Data* [4]).

შემდეგ კი მასწავლებელს მოჰყავს რეალური სამეცნიერო ფაქტები:

1. ვირუსები რადიოტალღებით არ ვრცელდება: COVID-19 ვრცელდება ჰაერწვეთოვანი გზით და არა ელექტრომაგნიტური ტალღებით.
2. 5G არ ასუსტებს იმუნიტეტს: 5G იყენებს არაიონიზებად რადიოტალღებს, რომლებსაც არ აქვს საკმარისი ენერგია იმისთვის, რომ დააზიანოს დნმ ან გავლენა მოახდინოს იმუნურ სისტემაზე.
3. კორონავირუსი გავრცელდა ისეთ ქვეყნებშიც, სადაც 5G ტექნოლოგია საერთოდ არ იყო დანერგილი.

ცრუ კორელაცია: ეს არის იდეალური მაგალითი იმისა, თუ როგორ აბნევს ადამიანებს კორელაცია (დროში თანხვედრა) და მიზეზობრიობა (ერთი ფაქტორის მიერ მეორის გამოწვევა). 5G-ის გაფართოება დაემთხვა COVID-19-ის დაწყებას, მაგრამ მათ შორის არ არსებობდა მეცნიერული კავშირი.

დეზინფორმაციის შედეგები:

- ევროპისა და სხვა ქვეყნების (მაგალითად, დიდ ბრიტანეთის, ნიდერლანდების) ზოგიერთ ქალაქში თეორიის მორწმუნეებმა დაწვეს ან დააზიანეს 5G ანტენები, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენა ინფრასტრუქტურას.
- ფეიკ-ნიუსმა გავლენა მოახდინა საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე, რადგან ხელი შეუშალა სახელმწიფო ორგანოების მცდელობებს, ფოკუსირება მოეხდინათ ვირუსის რეალურ პრევენციაზე.

ემპათიისა და გლობალური თანამშრომლობის უნარებისკენ მიმართული აქტივობების გასაცნობად, იხილეთ მეორე ნაწილი.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Going under! The threat of rising sea levels for the small island nation of Tuvalu
<https://www.germanwatch.org/sites/default/files/publication/9001.pdf>
2. Made in Bangladesh - <https://ytscribe.com/v/LWvOlZ4hPU0>
3. COVID-19 and the 5G Conspiracy Theory: Social Network Analysis of Twitter Data
<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7205032/>
4. „უკრაინელი ბავშვები საქართველოში: მეორე სასწავლო წელი სახლიდან შორს“.